

AIŠKINAMASIS RAŠTAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ĮMONIŲ IR ĮMONIŲ GRUPIŲ ATSKAITOMYBĖS ĮSTATYMO NR. XIV-2811 41 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, įstatymo projekto tikslai ir uždaviniai.

Lietuvos Respublikos įmonių ir įmonių grupių atskaitomybės įstatymo Nr. XIV-2811 41 straipsnio 11 ir 12 dalių pakeitimo įstatymo¹ (toliau – Įstatymo projektas) parengimą pirmiausiai paskatino siekis mažinti perteklinę ir brangiai kainuojančią administracinę-biurokratinę naštą Lietuvos verslui bei Europos Sąjungoje susiklosčiusi padėtis dėl Bendrovių tvarumo atskaitomybės direktyvos 2022/2464 nuostatų perkėlimo į nacionalinę teisę.

Šiuo metu galiojantis Įmonių ir įmonių grupių atskaitomybės įstatymas Nr. XIV-2811 numato, kad didelės įmonės be įprastos finansinės atskaitomybės privalės teikti ir su tvarumu susijusios informacijos ataskaitą, parengtą pagal Europos Sąjungos patvirtintus tvarumo atskaitomybės standartus. Galiojančio įstatymo 41 straipsnio 11 dalyje numatoma, kad „[...] didelės viešojo intereso įmonės, kurių vidutinis metinis darbuotojų skaičius per ataskaitinius finansinius metus paskutinę tų metų dieną viršija 500, ir Finansinių ataskaitų audito ir kitų užtikrinimo paslaugų įstatymo 2 straipsnio 39 dalies 1–3 punktuose nurodytos didelės įmonių grupės patronuojančiosios įmonės, kurių vidutinis metinis darbuotojų skaičius per ataskaitinius finansinius metus paskutinę tų metų dieną viršija 500, informaciją tvarumo klausimais (konsoliduotojoje) vadovybės ataskaitoje pateikia pradedant 2024 m. sausio 1 d. ar vėliau prasidedančiais ataskaitiniais laikotarpiais“. To paties straipsnio 12 dalyje nurodoma, kad „Kitos didelės įmonės, negu nurodyta šio straipsnio 11 dalyje, ir kitos didelės įmonių grupės, negu nurodyta šio straipsnio 11 dalyje, patronuojančiosios įmonės (konsoliduotąją) informaciją tvarumo klausimais (konsoliduotojoje) vadovybės ataskaitoje pateikia pradedant 2025 m. sausio 1 d. ar vėliau prasidedančiais ataskaitiniais laikotarpiais“. Tuo tarpu 13 to paties straipsnio dalyje numatoma, kad „Mažos ir vidutinės įmonės, kurių vertybiniais popieriais leista prekiauti reguliuojamoje rinkoje, informaciją tvarumo klausimais (konsoliduotojoje) vadovybės ataskaitoje pateikia pradedant 2026 m. sausio 1 d. ar vėliau prasidedančiais ataskaitiniais laikotarpiais“.

Visgi, priešingai nei Lietuva ir dar kelios Europos Sąjungos narės, didžioji dalis Bendrijos narių nėra perkėlusios minėtos direktyvos nuostatų į nacionalinę teisę. Dėl to Europos Komisija inicijavo vadinamą pažeidimo procedūrą prieš Belgiją, Čekiją, Vokietiją, Estiją, Graikiją, Ispaniją, Kiprą, Latviją, Liuksemburgą, Malta, Nyderlandus, Austriją, Lenkiją, Portugaliją, Rumuniją, Slovėniją, Suomiją ir Vokietiją. Šios Europos Sąjungos narės 2024 m. rugsėjo 26 dieną sulaukė oficialaus Europos Komisijos kreipimosi, raginančio įgyvendinti minėtos direktyvos perkėlimą į nacionalinę minėtų valstybių-narių teisės sistemą². Visgi, iki

¹ <https://e-seimasx.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/f06cb9b2338c11efb121d2fe3a0eff27>

² https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/inf_24_4661

pat šios dienos nė viena iš minėtų valstybių-narių nepaskelbė, kad Bendrovių tvarumo atskaitomybės direktyvos nuostatas perkėlė į nacionalinius teisės aktus.

Negana to, 2024 m. lapkričio 8 d. Europos Komisijos pirmininkė Ursula von der Leyen spaudos konferencijoje išsakė nuostatą, kad tam tikri esami ir būsimi tvarumo atskaitomybės standartai ir įpareigojimai bus sujungti į vieną reglamentą, siekiant supaprastinti didėjančią reikalavimų, su kuriais susidurs įmonės, skaičių. Kaip skelbiama, Europos Komisijos pirmininkė nurodė, kad tokį paketą planuojama paskelbti 2025 metų pradžioje³.

Be to, Bendrovių tvarumo atskaitomybės direktyvos nuostatų įgyvendinimas pareikalaus daugiau nei 50 000 Europos Sąjungoje veikiančias įmones patirti reikšmingas išlaidas, siekiant atitikti minėtos direktyvos reikalavimus. Skaičiuojama, kad kiekviena įmonė turės surinkti informaciją ir pateikti duomenis įvairiomis su verslo strategija bei vystymu, darbuotojais bei vertės grandine susijusiomis temomis, apimančiomis daugiau nei 1000 vadinamųjų duomenų taškų. Įmonių tvarumo ataskaitos privalės būti audituojamas lygiai taip pat, kaip ir jų teikiamos finansinės atskaitomybės ataskaitos. Kaip ne kartą pažymėjo ne tik verslo atstovai, bet ir oficialūs Europos Sąjungos valstybių-narių pareigūnai, tokie pertekliniai technokratiniai reikalavimai nekuria jokios pridėtinės vertės nei verslui, nei investuotojams, nei kitoms suinteresuotoms šalims⁴.

Atsižvelgiant į čia išdėstytas aplinkybes ir minėtą faktą, kad pati Europos Komisija ruošiasi paskelbti atnaujintą ir supaprastintą su įmonių tvarumu susijusį reglamentą, siūloma keisti Lietuvos Respublikos įmonių ir įmonių grupių atskaitomybės įstatymo Nr. XIV-2811 41 straipsnio 11 ir 12, o konkrečiai – juose numatytus prievolių Lietuvos verslo bendrovėms skelbti su tvarumu susijusios informacijos ataskaitą terminus.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai ir rengėjai.

Įstatymo projekto iniciatorius Seimo narys Vytautas Sinica.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymo projekte aptariamai teisiniai santykiai.

Šiuo metu galiojantis Įmonių ir įmonių grupių atskaitomybės įstatymas Nr. XIV-2811 numato, kad didelės įmonės be įprastos finansinės atskaitomybės privalės teikti ir su tvarumu susijusios informacijos ataskaitą, parengtą pagal Europos Sąjungos patvirtintus tvarumo atskaitomybės standartus. Galiojančio įstatymo 41 straipsnio 11 dalyje numatoma, kad „[...] didelės viešojo intereso įmonės, kurių vidutinis metinis darbuotojų skaičius per ataskaitinius finansinius metus paskutinę tų metų dieną viršija 500, ir Finansinių ataskaitų audito ir kitų užtikrinimo paslaugų įstatymo 2 straipsnio 39 dalies 1–3 punktuose nurodytos didelės įmonių grupės patronuojančiosios įmonės, kurių vidutinis metinis darbuotojų skaičius per ataskaitinius finansinius metus paskutinę tų metų dieną viršija 500, informaciją tvarumo klausimais (konsoliduotojoje) vadovybės ataskaitoje pateikia pradedant 2024 m. sausio 1 d. ar vėliau prasidedančiais ataskaitiniais laikotarpiais“. O to paties straipsnio 12 dalyje nurodoma, kad „Kitos didelės įmonės, negu nurodyta šio straipsnio 11 dalyje, ir kitos didelės įmonių grupės, negu nurodyta šio straipsnio 11 dalyje, patronuojančiosios įmonės (konsoliduotąją) informaciją

³ <https://www.forbes.com/sites/jonmcgowan/2024/12/03/eu-expected-to-release-simplified-sustainability-reporting-law-in-february-2025/>

⁴ <https://www.euractiv.com/section/economy-jobs/news/germanys-buschmann-wants-to-re-open-eu-sustainability-reporting-rules-negotiations/>

tvarumo klausimais (konsoliduotojoje) vadovybės ataskaitoje pateikia pradedant 2025 m. sausio 1 d. ar vėliau prasidedančiais ataskaitiniais laikotarpiais“. Tuo tarpu 13 to paties straipsnio dalyje numatoma, kad „Mažos ir vidutinės įmonės, kurių vertybiniais popieriais leista prekiauti reguliuojamoje rinkoje, informaciją tvarumo klausimais (konsoliduotojoje) vadovybės ataskaitoje pateikia pradedant 2026 m. sausio 1 d. ar vėliau prasidedančiais ataskaitiniais laikotarpiais“.

Tai reiškia, kad didelės viešojo intereso įmonės tokias ataskaitas turės skelbti jau 2025 m. pirmo ketvirčio pabaigoje, o likusios didelės įmonės bei įmonių grupės – 2026 metų pirmo ketvirčio pabaigoje. Tuo tarpu mažos ir vidutinės įmonės tokias ataskaitas privalėtų skelbti 2027 metų pirmo ketvirčio pabaigoje.

4. Siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama.

Siūloma keisti Lietuvos Respublikos įmonių ir įmonių grupių atskaitomybės įstatymo Nr. XIV-2811 41 straipsnio 11 ir 12, jas išdėstant taip:

11. Finansinių ataskaitų audito ir kitų užtikrinimo paslaugų įstatymo 2 straipsnio 39 dalies 1–3 punktuose nurodytos didelės viešojo intereso įmonės, kurių vidutinis metinis darbuotojų skaičius per ataskaitinius finansinius metus paskutinę tų metų dieną viršija 500, ir Finansinių ataskaitų audito ir kitų užtikrinimo paslaugų įstatymo 2 straipsnio 39 dalies 1–3 punktuose nurodytos didelės įmonių grupės patronuojančiosios įmonės, kurių vidutinis metinis darbuotojų skaičius per ataskaitinius finansinius metus paskutinę tų metų dieną viršija 500, informaciją tvarumo klausimais (konsoliduotojoje) vadovybės ataskaitoje pateikia pradedant **2026 m. sausio 1 d. ar vėliau prasidedančiais ataskaitiniais laikotarpiais.**

12. Kitos didelės įmonės, negu nurodyta šio straipsnio 11 dalyje, ir kitos didelės įmonių grupės, negu nurodyta šio straipsnio 11 dalyje, patronuojančiosios įmonės (konsoliduotąją) informaciją tvarumo klausimais (konsoliduotojoje) vadovybės ataskaitoje pateikia pradedant **2026 m. sausio 1 d. ar vėliau prasidedančiais ataskaitiniais laikotarpiais.**

Siūlomas įstatymo projektas pirmiausiai suteikia papildomai ir vienodai laiko visoms įmonėms, nepaisant jų dydžio, pasiruošti tvarumo atskaitomybei. Taip pat atsižvelgiant į tai, kad Europos Komisija yra viešai pranešusi, kad ateinančiais metais ruošiasi paskelbti naujus supaprastintus tvarumo atskaitomybės standartus, šis įstatymo pakeitimas leis nemažai daliai Lietuvos įmonių išvengti papildomų ir nereikalingų išlaidų, ruošiantis galimai pertekliniam ir šiuo metu Europos Komisijos peržiūrimam reguliavimui dėl įmonių tvarumo atskaitomybės.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta.

Numatoma, kad Įstatymo projektas neigiamų pasekmių neturės, o Lietuvos įmonės sutaupys lėšų bei išvengs perteklinių biurokratinių procedūrų.

6. Galima priimto įstatymo įtaka kriminogeninei situacijai, korupcijai.

Priimtas Įstatymo projektas neturės neigiamos įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai.

7. Galima priimto įstatymo įgyvendinimo įtaka verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

Siūlomas įstatymo projektas pirmiausiai suteikia papildomai ir vienodai laiko visoms įmonėms, nepaisant jų dydžio, pasiruošti tvarumo atskaitomybei. Taip pat atsižvelgiant į tai, kad Europos Komisija yra viešai pranešusi, kad ateinančiais metais ruošiasi paskelbti naujus supaprastintus tvarumo atskaitomybės standartus, šis įstatymo pakeitimas leis nemažai daliai Lietuvos įmonių išvengti papildomų ir nereikalingų išlaidų, ruošiantis galimai pertekliniam ir šiuo metu Europos Komisijos peržiūrimam reguliavimui dėl įmonių tvarumo atskaitomybės.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams?

Įstatymo projektas strateginio lygmens planavimo dokumentams neprieštarauja.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios.

Siekiant inkorporuoti priimtą įstatymą į teisinę sistemą, atitinkamai turėtų būti peržiūrėtas visas Finansų ministerijos parengtas įstatymų projektų paketas⁵, siekiant suvienodinti juose esančius įmonėms taikomus tvarumo atskaitomybės terminus.

10. Įstatymo projekto atitiktis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimams, sąvokų ir terminų įvertinimas.

Įstatymo projektas atitinka Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo ir Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimus. Įstatymo projektas naujų sąvokų nenustato, todėl jų įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka nereikia.

11. Įstatymo projekto atitiktis Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos teisei.

Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.

12. Įstatymui įgyvendinti reikalingi įgyvendinamieji teisės aktai, juos priimti turintys subjektai.

Įstatymui įgyvendinti įgyvendinamųjų teisės aktų priimti nereikės.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti.

Įstatymo projektui įgyvendinti papildomų lėšų nereikės.

---

⁵ <https://finmin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/apskaita-ir-atskaitomybe/verslo-subjektu-apskaita-ir-finansine-atskaitomybe/imoniu-tvarumo-atskaitomybe/>

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados.

Įstatymo projekto rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų nėra gauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiems projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis.

Reikšminiai žodžiai, kurių reikia Įstatymo projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant reikšminius žodžius pagal Europos žodyną *Eurovoc*: „tvarumas“, „tvarumo atskaitomybė“, „įmonių tvarumo ataskaita“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai.

Nėra.

Teikia

Seimo narys

Vytautas Sinica